

អង្គការជានិរណ៍?

សេចក្តីផ្តើម

គួរឲ្យចម្លែកណាស់! ប្រទេសខ្មែរកំពុងតែបានសុខភាពមក្សាន្ត ប្រសាបតែមានព្រឹត្តិការណ៍ដ៏មហាចម្រើនមួយផ្ទុះឡើង ។ នៅថ្ងៃ ១៧ មេសា ១៩៧៥ ប្រទេសខ្មែរក្លាយទៅជាធានីមរណៈភ្លាម ។ ខ្មែរមួយក្រុមក្លាយទៅជាធានីមរណៈសាសន៍ខ្លាំងយ៉ាងច្រើនដែរ ។ ប៉ុន្តែមេបញ្ជាការ គឺ **អង្គការអនាមិក** មិនមែនសម្តេច **សីហនុ** ឬលោក**ខៀវ ផល្ល័**ទេ គួរឲ្យចម្លែកណាស់! ។ គូបដឹកនាំក្នុងកំឡុងពេល ៥ ឆ្នាំ ១ ខែត្រូវបានចាញ់ទាំងអស់គ្នា ។ មើលចុះលោក**លន់ នល់**សុំចាញ់ ស្ម័គ្រចិត្តដើរចាកចោលស្រុក សម្តេចសីហនុបែរជាជាប់ឃុំឃាំងទៅវិញ រីឯខៀវផល្ល័ គ្មានឮឈ្មោះ ។

សំណួរ ៖ តើនរណាជាអ្នកឈ្នះ?

ចម្លើយ ៖ គឺ ក្រុមសម្លាប់ជាអ្នកឈ្នះ រួចវាឈប់បន្តប្រើឈ្មោះ**អង្គការ** ។ ជាដំបូងអង្គការចាត់ការសម្លាប់ជាបន្ទាន់នូវបញ្ជាខ្លះៗសង្ឃ្គបចម្រើនវាទៅលើកបន្តបចោទសិន ។ កាលណោះអង្គការគ្រប់គ្រងប្រទេសខ្មែរប្រើបចោទ គឺ យើងយើងចោទក្តាប់អំណាចយ៉ាងពេញលេញ ប៉ុន្តែវាប្រើយីហោ**ខ្មែរក្រហម** ។ ខ្មែរក្រហមផ្ទុះនេះដើរឈ្លានពានសម្លាប់ខ្មែរដោយសេរី ។ វាទឹកទម្រង់ពាក្យឈ្លានពាន **ស្មើ** ។ ប៉ុន្តែពាក្យស្មើនេះសាហាវយង់ឃ្នងជាងពាក្យឈ្លានទៅទៀត ។ ព្រោះវាផ្ដើមប្រើប្រាស់អង្គការការពារចោទដើរស្មើ បើម្ចាស់ទ្រព្យមិនព្រមឲ្យចោទ គឺ មិនព្រមឲ្យចោទខ្មែរក្រហមផ្ទុះនោះ វាក៏សម្លាប់ចោលដោយសេរី រួចចោទថា**ក្បត់អង្គការ** ។ អង្គការដេញប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរក្នុងមួយនគរឲ្យចាកចេញពីទីលំនៅ ត្រូវចោលទ្រព្យសម្បត្តិយ៉ាងច្រើនឥតគណនា ។ អង្គការផ្ដើមផ្ដាច់ភ្នំពេញនិងទីក្រុងទាំងឡាយ ឲ្យក្លាយទៅជាទីក្រុងខ្មោច ។ ពេលនោះអង្គការបែរជាបញ្ចូលចិនបញ្ចូលយួនមកកាន់ប្រទេសខ្មែរប្រមូលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្មែរប្លន់ដឹកនាំចេញដោយសេរី រសសសល់បន្តិចបន្តួចអង្គការបញ្ជាឲ្យបំផ្លាញចោល ។ អង្គការធ្វើទារុណកម្មដល់វាស្រ្តខ្មែរគ្រប់បែបយ៉ាង គឺ ធ្វើដូចម្តេចក៏ដោយឲ្យតែដល់ស្លាប់ រួចវាចាត់ក្រុមឃាតករអាចកំបាំងឲ្យចេញមកសម្លាប់ខ្មែរជាដំណាក់កាល ។ មើលចុះបងប្អូនខ្មែរយើងដែលមិនទាន់ដល់ចំណេះដឹងកំពុងអូសនក្តីលន់ហាលក្តៅហាលភ្លៀងស្ទើរឆ្គងឆ្គង ឈប់ចេះនិយាយឈប់ចេះសើចឈប់ចេះយំស្រាប់តែអង្គការបញ្ជាឲ្យដកអាវុធពីក្រុមខ្មែរក្រហមអតីតចោទអស់រលីង ។ ហើយស្រាប់តែនៅថ្ងៃ ២០ តុលា ១៩៧៨ ម៉ោងប្រហែលម៉ោងប្រាំបី មានក្រុមឃាតករអាចកំបាំងចូលមកវាយសម្លាប់ក្រុមខ្មែរក្រហមអតីតចោទ

ការកងកម្លាំងនេះប្រើយីហោឡើងក្រហមនិងភី ឆ្លុះយួនហាយយកទឹកផ្លែឲ្យក្លាយទៅជាចោរក្នុងរបប អង្គការ ក្រុមនេះដើរស្នើក្នុងរបបយួនហាយយាតត្បាតលុកលុយប្រទេសកម្ពុជា គឺក្រុមនេះដើរឆ្លង ។ ចោរឆ្លងក្នុងរបបយួនហាយយាតត្បាតលុកលុយប្រទេសកម្ពុជាសាហាន់ខ្លាំងណាស់ គឺ សាហាន់ជាងសាហាន់ ទៅទៀត ដោយវាចាប់ចង្កាស្រូវខ្មែរ ឆ្លងអាកបន្តិចម្តងៗកមាសពេជ្រ ទោះមានឲ្យក៏ស្លាប់ ទោះ គ្មានឲ្យក៏ស្លាប់ គឺ ស្លាប់យ៉ាងសែនទេនាជាទីបំផុត។ ខ្លួនខ្ញុំផ្ទាល់ដែលចាកចេញចោលមាតុភូមិកម្ពុជា គឺបណ្តាលមកពីក្រុមចោរ ជាកូនចោរយួនហាយយាតត្បាតលុកលុយប្រទេសកម្ពុជា ចំនួនបួនលើកហើយ ។ល ។)។

មើលចុះបងប្អូនខ្មែរយើងអើយ! អង្គការក្តី យួនហាយយាតត្បាត វាចូលមកលុកលុយយាតត្បាត ប្រទេសកម្ពុជា។ វាលើកបន្តបន្តក្រុមខ្មែរជាអតីតខ្មែរទៀតមិញ ឆ្លងបញ្ជាឲ្យត្រួតត្រាប្រទេស ខ្មែរតាមរបៀបចោរ។ គួរឲ្យចម្លែកណាស់! មើលចុះ! បើប្រជាពលរដ្ឋរបស់ប្រទេសនានាក្នុង ពិភពលោកត្រូវនឹងគ្រោះស្លាប់ ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គេត្រូវនឹងនាសហិនហោចទឹកក្នុងពេលមានសង្គ្រាម ប៉ុណ្ណោះ ផ្ទុយទៅវិញនៅប្រទេសកម្ពុជា ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរត្រូវនឹងតែចោលស្រុក ត្រូវនឹងគ្រោះស្លាប់ ជាច្រើនលាននាក់ ជាពិសេសអ្នកចេះដឹង។

ចំណែកទ្រព្យសម្បត្តិ ឃើញទឹកចោរចូលមកប្លន់ដឹកនាំចេញ នៅសេសសល់បន្តិចបន្តួច វា វាយបំផ្លាញចោលទ្រព្យ មិនមែនក្នុងពេលកំពុងធ្វើសង្គ្រាមទេ គឺ នៅក្នុងពេលដែលអង្គការនិងយួន ហាយយាតត្បាតយកដីនេះមហាលាតឆ្កោះទៅវិញ។ ខ្ញុំជាខ្មែរដ៏ស្លូតត្រង់ ខ្ញុំជាម្ចាស់ទឹកដីកម្ពុជា ខ្ញុំត្រូវ ទទួលទានរូបរាងកម្មផ្ទាល់ខ្លួននិងបានឃើញផ្ទាល់ភ្នែក នូវគ្រប់ៗឧបករណ៍ដឹកជញ្ជូនឧបទ្រព្យមិនទំនងទាំង នោះ របៀបជាប់ជានិច្ចកប់យ៉ាងជ្រៅក្នុងបេះដូងនៃការឈឺចាប់សោកសង្រេងពីការប្រាសប្រាស់ គ្រួសារ ពីការស្លាប់ទ្រព្យសម្បត្តិ ពីការស្លាប់មាតុភូមិជាទីស្នេហា ដូច្នេះខ្ញុំឆ្ងល់ស្រេចខ្លាំង ខ្ញុំចង់ដឹង ខ្ញុំ ចង់ស្គាល់ថាតើអង្គការជានរណា?

ដោយសារមូលហេតុនេះហើយ ទើបខ្ញុំខំស្រាវជ្រាវ ខ្ញុំរកឃើញភស្តុតាងជាឧទាហរណ៍មិនខ្វះ ឡើយ ព្រមទាំងមានឯកសារខ្លះៗ បើកបង្ហាញឲ្យឃើញនូវមុខមាត់របស់អង្គការ ។** មើលចុះ! ក្នុង របបរបស់អង្គការ ចិនបញ្ជូនក្រសួងសម្ងាត់ អ្នកជំនាញការយោធា អ្នកបច្ចេកទេស អ្នកឯកទេស ចំនួន ៨៣៤១ នាក់ ចូលមកកាន់ស្រុកខ្មែរ ដើម្បីឲ្យជួយធ្វើការអង្គការ។ ឧទាហរណ៍អង្គការសម្លាប់ ទេវបណ្ឌិតជាតិខ្មែរ សម្លាប់ប្រធានរោងចក្រជាតិខ្មែរ ទើបជាបញ្ចេញចិនមកជំនួសទាំងអស់។ ម៉្យាងមួយវិញទៀត ចិននាំស្បៀងរបស់ម៉ៅ-សេទុង ដែលធ្វើទារុណកម្មប្រជាពលរដ្ឋចិនជំនាន់ បដិវត្តន៍ប្រជាជន(១៩៦៦-៦៨) យកមកឲ្យអង្គការអនុវត្តធ្វើទារុណកម្មលើខ្មែរ។ ចិនបានបញ្ជូន ឡានកម្មវិធីពាណិជ្ជកម្មជាច្រើនគ្រឿង ចូលមកកាន់ប្រទេសខ្មែរ ឆ្លងប្រមូលទ្រព្យសម្បត្តិខ្មែរ

ដាក់ឡាននោះ ដឹកនាំយកទៅបញ្ចូលកប៉ាល់ធំៗ របស់វាដែលឈប់សំចៃត្រូវប្រតិទិនកំពង់ផែ កំពង់សោម ។ គួរឲ្យចម្លែកណាស់ ទៅទៀតបងប្អូនខ្មែរគួរតែដឹង! កាលណោះលើកទី១ដែលដឹកកប៉ាល់ ហោះរបស់ចិន កប៉ាល់ហោះរបស់យួនហាណូយអាចមកចុះចតឈប់ត្រូវប្រតិទិន នៅចំណតអាកាសយាន ផ្លានពោធិ៍ចិនតុងយ៉ាងទៀងទាត់មិនដែលដាច់។ កប៉ាល់ចិនទី១ដឹកម្នាក់បំណែងមកផ្តល់ឲ្យបុគ្គលិករបស់ វា កប៉ាល់ហោះទី២ ឆ្លៀតពេលនោះដឹកទ្រព្យសម្បត្តិខ្មែរទៅកាន់ប្រទេសរបស់វា។ កប៉ាល់ហោះ ទី៣ ថ្ងៃសៅរ៍ថ្ងៃអាទិត្យវាដឹកនាំបុគ្គលិករបស់វា ដែលកំពុងជួយធ្វើការឲ្យអង្គការនៅក្នុងស្រុកខ្មែរ នោះ ដើរលេងលំហែកាយទៅប្រទេសនេះឬប្រទេសនោះយ៉ាងសប្បាយ ។

ចំណែកឯក្រុមខ្មែរអាយុឯងយួន ដូចជាប៉ុល-ពត ហេងសំរិន ហ៊ុន-សែន ជា-ស៊ីមជាដើម វាគឺតែតែពី សម្លាប់ វាគឺតែតែពីកម្ទេចបងប្អូនជាតិខ្មែររបស់ខ្លួន ឲ្យរត់ចោលស្រុកទុកទឹកដីឲ្យចោលយាយរបស់វា ។ល។

ក្រឡេកមើលលោកខ្សែវ៉ា-សំផន លោកស៊ីន-សេនទីញ ជាមនុស្សចោលមេរៀនគ្មានសមត្ថភាព អ្វីទាំងអស់។ មើលចុះ! សូម្បីតែអង្គការបញ្ជាឲ្យចាប់ខ្លួនកម្មាភិបាលជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមរបស់ លោក ចាប់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី សហការីរបស់លោកសឹងទាំងអស់បញ្ជាក់គុកទួលស្លែង អង្គការបញ្ជាឲ្យ ធ្វើទារុណកម្មយ៉ាងធ្ងន់ រួចទើបសម្លាប់ចោល លោកទាំងពីរនាក់ដូចជាសោះអង្គុយគ្មានយល់ គ្មានដឹង អ្វីទាំងអស់។ល។និង។ល។

ជំពូកទី ១

- *ហេតុដូចម្តេចបានជាបារាំងចូលឧបត្ថម្ភការពារខ្មែរ?
- *យួនវាតទីយកនគរបាម!
- *យួនវាតទីយកទឹកដីកម្ពុជាជាក្រោម!
- *ប្រយ័ត្នកំពប់តែអុក!
- ហេតុដូចម្តេចបានជាបារាំងចូលឧបត្ថម្ភការពារខ្មែរ?

ការដែលយើងលើកយកនឿយពីអតីតកាលដើម្បីចុកចាប់ជួរចត់ខ្លះៗ មកពណ៌នាលើកត្រួសៗ គឺ ដើម្បីបំភ្លឺការរឹតត្បឹងនៃប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជាយើងដើម្បីគ្រាន់ជាពន្លឺដល់សតិសម្បជញ្ញៈបង ប្អូនខ្មែររួមឈាមគ្រប់ៗគ្នាបង្កើនលំហិតបង្ហាញនូវមេរៀនខ្លះៗដែលប្រវត្តិសាស្ត្របានធ្លាប់ស្គាល់

ព្រមទាំងមានការពិសោធន៍ជាច្រើនលើករួចមកហើយ ។ ឧទាហរណ៍ដែលមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវនោះ មិនខ្វះឡើយ ។

យួនហាយយជាឃាតករសម្លាប់បំបាត់ពូជខ្មែរ ជាសត្រូវស្មោះត្រង់ប្រជាជនខ្មែរ មិនមែនតែ បច្ចុប្បន្ននេះទេ គឺ តាំងពី ៣០០ឆ្នាំម្ល៉េះ ។ យួនហាយយមានដើមកំណើតនៅតុងកីង ក្នុងសតវត្សទី ១០ ។ ទីក្រុងធំ គឺ ហាយយ ។ បារាំងហៅជាតិយួនជំនាន់នោះថា៖ តុងគីនីស (Tonkinois) ។ របបរកស៊ី របស់យួនតុងកីងគឺជើងឆ្មារពានប្រទេសជិតខាង ធ្វើចោរឈ្នួលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គេមកបិណ្ឌមជ្ឈិម និងវាតទីពង្រីកទឹកដីរបស់ខ្លួន ។

មើលចុះ! ក្នុងសតវត្សទី ១៤ យួនឆ្មារពានចូលមកតាំងទីលំនៅក្នុងខេត្តខាងជើងនៃនគរបំប៉ា គឺ ក្នុងខេត្ត**ត្រាវបិញ ត្រាវទី និង ទូរ៉េន** សព្វថ្ងៃហៅ **ដាណាង** ។ ពីសតវត្សទី ១៥ ដល់ទី ១៧ យួនតុងកីង ចូលរាតត្បាតយ៉ាងទ្រព្យក្នុងប្រទេសចាម សម្លាប់បំបាត់ពូជចាម ដូច្នេះនគរបំប៉ាទាំងមូល ត្រូវ យួនវាតទីលេបយកទាំងអស់ ពីជើងរហូតដល់ត្បូង ។ នគរបំប៉ាក៏ត្រូវរលាយបាត់ឈ្មោះពីផែនទីពិភព លោកក្នុងឆ្នាំ ១៦៩៦ ។

យួនតុងកីងប្រែឈ្មោះនគរបំប៉ានេះជា **អណ្ណាម** ដែលមានរាជធានីឈ្មោះ **ហ្វូ** យួនតុងកីងវាតទី ចូលលុកលុយនគរបំប៉ា មិនទាន់បានរៀបចំទីលំនៅបានស្រួលបួលផង វាចាប់ផ្តើមរុលសំរុកវាតទី ចូលទឹកដីកម្ពុជាក្រោមជាបន្ត ។ ពីព្រោះវាដឹងថា ជាទីទំនាបប្រកបដោយជីជាតិគ្រប់បែបយ៉ាង សម្បូរឈើដោយធនធានកសិកម្ម ស្រូវ ត្រី និង បន្លែគ្រប់មុខ ជាតំបន់កំពង់ផែសមុទ្រ ។ នៅចុងសតវត្សទី១៧ ប្រជាជនខ្មែរកម្ពុជាក្រោមមានតែបួនម៉ឺនគ្រួសារទេ គឺប្រហែលជា ២ ទីសនាក់ប៉ុណ្ណោះ រស់នៅលើផ្ទៃដីទំហំ ៦៧៧០០ គីឡូម៉ែត្រក្រឡា ។

នៅឆ្នាំ ១៦៥១ ស្តេចខ្មែរឈ្មោះ**គ្នាពីរឡើង**ដណ្តើមបល្ល័ង្ករាជ្យ ។ ស្តេចខ្មែរដ៏ឆ្លាតម្នាងនោះ ក៏រត់ទៅសុំជំនួយពីស្តេចយួនឈ្មោះ **ច្បង់-ថ្ងង់** ។ ស្តេចយួននេះក៏ឆ្លៀតឱកាសវាយកម្ទេចស្តេចខ្មែរ ឆ្មារពានរំលោភចូលមកតាំងទីលំនៅ ក្នុងអាណាខេត្តប៉ែកខាងកើតនៃទឹកដីកម្ពុជាក្រោម ក្នុងខេត្ត ព្រះស្នួត និងខេត្តព្រះចង្វា ។

ក្នុងឆ្នាំ ១៦៩៦ អាណាខេត្តព្រះចង្វាត្រូវធ្លាក់ទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃយួនទៀត ។ លុះមកដល់ ដើមសតវត្សទី១៨ យួនតុងកីងវាតទីមកដល់ទន្លេមេគង្គរួចរុលសំរុកយកខេត្តពាម និងខេត្តក្រចេះ ស ។ ក្នុងឆ្នាំ ១៧៣១ វាវាយយកខេត្តមេស និងខេត្តឡុងហៅ ។ ក្នុងឆ្នាំ ១៧៥៧ វាវាតទីយក ខេត្តផ្សារដែកនិងខេត្តមាត់ជ្រូក ។ ដូច្នេះអាណាខេត្តក្នុងកម្ពុជាក្រោមទាំងមូលត្រូវរលាយបាត់បង់ ធ្លាក់ទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃយួនជាបន្តបន្ទាប់លុះត្រាតែជិតអស់ក្នុងឆ្នាំ១៧៦៥ ។ នៅសល់ខេត្តព្រះ

ត្រពាំង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង និងខេត្តសៀមរាប។ ជិត១០០ឆ្នាំក្រោយមក ខេត្តកំពង់ឆ្នាំងនេះក៏ធ្លាក់ក្នុងកណ្តាប់ដៃយួនជាច្រើនសតវត្សរ៍នៅឆ្នាំ១៨៤០ ។

ក្នុងរយៈពេលសង្គ្រាមយួនភាគត្បាញលុយរ៉ាតទឹកម្តុជាប្រកាសនេះ យួនធ្វើទារុណកម្មខ្មែរកម្ពុជាប្រកាសសាហាវជាងសាហាវ ដូចជាកាលពីឆ្នាំ ១៨១៥ ដល់ ១៨២០ យួនកេណ្ឌខ្មែរកម្ពុជាប្រកាសប្រមូលនាំយកទៅបង្ខំឲ្យធ្វើការយ៉ាងធ្ងន់ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ទាំងក្តៅទាំងភ្លៀង ឲ្យដឹកទ្រព្យកម្មមានបណ្តោយ ៥ ពាន់មកទើប ៣០ ម៉ែត្រ ជម្រៅ ២.៦០ម៉ែត្រ ចាប់ពីខេត្តមាត់ជ្រូកចេញទៅកាន់មាត់សមុទ្រខាងជើងទីក្រុងពាម ដើម្បីជាខណ្ឌព្រំដែនបែងចែករវាងកម្ពុជាកណ្តាលនិងកម្ពុជាប្រកាស ។

ទ្រព្យដឹកនោះឈ្មោះ **ទ្រព្យកម្មព្រៃត្នោត** ។ ពេលកំពុងដឹកទ្រព្យនោះ បើមានខ្មែរណាធ្វើការស៊ើងកើត យួនចាប់ខ្មែរអភ័ព្វទាំងនោះ ម្តង ៣ នាក់ឲ្យដឹកទ្រព្យខ្លួនឯង ឆ្លងចុះអង្គុយក្នុងរណ្តៅកប់ខ្លួនបន្ទុះស្រែកក្បាល ធ្វើជាមុមជើងក្រានសម្រាប់ដាំតែឲ្យអង្គ ។ ភ្លើងនេះក្តៅខ្លាំងណាស់ បណ្តោយឲ្យខ្មែររងគ្រោះខំទើបរត់ចេញពីក្បាលធ្វើឲ្យកំពប់តែ ។ ដូច្នេះទើបមានពាក្យមួយឃ្លាជាអនុស្សាវរីយ៍ដ៏ជូនចិត្ត រហូតទល់សព្វថ្ងៃនេះថា ៖ **ចូរកុំភ្លេច ប្រយ័ត្នកំពប់តែអង្គ!** ។

ពេលដឹកទ្រព្យកម្មព្រៃត្នោត យួនក៏ដាក់ខ្នោះជើងខ្មែរជាអ្នកដឹកទ្រព្យទាំងអស់ ឲ្យស្ថិតនៅកណ្តាលទ្រព្យ ដែលមានជម្រៅ ២.៦០ម៉ែត្រ ឆ្លងចុះមួយទំហំបីម៉ែត្រសម្រាប់ឲ្យឈរស្របទ្រព្យកម្មព្រៃត្នោតនោះ ។ អនិច្ចាបងប្អូនខ្មែរយើងដែលជាប់ចំណងត្រូវលង់ទឹកស្លាប់ទាំងអស់ ។ ល ។ និង ។ ល ។ យួនវាទើបយកគ្រប់ប៉ាក្តី យកកម្ពុជាប្រកាសក្តី វាវាទើបទៅដល់ខេត្តណា ទឹកខ្លាំងណា វាក៏ប្រែឈ្មោះជាយួនភ្លាមដែរ ។

ហេតុដែលបណ្តាលឲ្យយួនវាទើបយកកម្ពុជាប្រកាសបានដោយងាយយ៉ាងនេះមកពី៖

ទី ១-ស្ថានភាពខ្មែរកម្ពុជាមានការធ្ងន់ប្រហែស ពីព្រោះខ្មែរស្លូតត្រង់ ទន់ភ្លន់ សុភាពមានចិត្តសប្បុរស មានមេត្តាផង ធ្វើបុណ្យដាក់ទាន មានពេលខ្លះ ឃើញយួនក្រវេលាមរហាម ដើរសុំទានគ្មានទីលំនៅ ខ្មែរតែងតែដាក់ទាន ជួយទំនុកបម្រុងឧបត្ថម្ភឲ្យសង់ខ្នងនៅក្បែរទុក្ខ ។ ផ្ទុយទៅវិញសាសន៍យួននេះ ជាសាសន៍ អកត្តញ្ញ កំណាច ថោកទាប ក្រឡិចក្រឡួច ឡើង ជាចោរលួចតាំងពីដី ស្លឹកទ្រីត ម្ទេសជាដើម ញ៉ាំងឲ្យខ្មែរធុញទ្រាន់ក៏នាំគ្នាសាច់ចាកចេញបោះបង់ចោលកន្លែងនោះ ទៅកាន់ទីកន្លែងផ្សេងវិញ ព្រោះទឹកដីនៅទូលំទូលាយ ។

ទី ២-កំហុសដ៏ធ្ងន់ជាងគេ គឺស្តេចកើតវិវាទច្បាំងគ្នាដណ្តើមរាជបល្ល័ង្ក ។ ស្តេចឯណោះរត់ទៅពឹងយួន ស្តេចឯណោះរត់ទៅពឹងសៀម ។ កាលណោះប្រទេសកម្ពុជាយើងមានលក្ខណៈដូចជាដីក្រអូបរាបតូចមួយ តើអាចទ្រទ្រង់ទប់ទល់នឹងព្រៃព្នន់ធំៗដល់ទៅ ២ ដើមឬទេ? ពីព្រោះម្ខាងជាយួន! ម្ខាងទៀតជាសៀម! ។

ពីព្រោះតែមូលហេតុនេះហើយ បានជាក្នុងរដ្ឋកាលស្តេចអង្គជ្រុងពីឆ្នាំ ១៨៤៥ ដល់ ១៨៥៦ ពេលព្រះអង្គឡើងសោយរាជ្យ ទ្រង់ឆ្ងល់យល់ថាដល់ពេលផុតពីព្រះអង្គទៅ ប្រទេសកម្ពុជាមុខជាត្រូវរងគ្រោះដោយសារយួននិងសៀម ពុះដីខ្មែរចែកគ្នាមិនខាន។

កាលណោះ ដោយសារសម្តេចមីស (Miche) ជាមេគណៈទ័ពសាសនាកាតូលិក ជាអ្នកជួយខ្លះខ្មែរនិងឧបត្ថម្ភ ព្រះបាទអង្គជ្រុងក៏សម្រេចស្នើសុំដោយសម្ងាត់ឲ្យប្រទេសបារាំងជួយទំនុកបម្រុងការពារ ។

ក្នុងខែវិច្ឆិកា ១៨៥៣ ព្រះអង្គបានបញ្ជូនអ្នកមានបណ្តាសិក្ខាខាងសាសនាកាតូលិក ២ នាក់ គឺ លោក **កុយ-ដឺម៉ុងតេន្ទ្រ** និងលោក**ទីប័ន** ធ្វើដំណើរទៅជួបកុងស៊ុលបារាំងប្រចាំក្រុងស្ទឹងត្រែង សុំជួយបញ្ជូនសារលិខិតរបស់ព្រះអង្គ ជាភាសាបារាំងសរសេរដោយសម្តេចមីស ទៅថ្វាយស្តេចណាប៉ូឡេយ៉ុង អុងទី ៣ ទ័ពប្រទេសបារាំង ។

អស់រយៈពេល ពីរ ឆ្នាំ គឺរហូតដល់ឆ្នាំ១៨៥៥ ទើបព្រះចៅណាប៉ូឡេយ៉ុងអុងទី ៣ ចាត់លោក ដឺម៉ុងទីញ៉ូ ទីដល់ជានគរមន្ត្រីទទួលបន្ទុកកម្មនៅប្រទេសសៀម និងប្រទេសចិន ឲ្យរៀបចំចាត់ចែងធ្វើសន្ធិសញ្ញាសម្ពន្ធភាពនិងពាណិជ្ជកម្មជាមួយព្រះអង្គជ្រុង។ ព្រះបាទនរោត្តម ទីដល់ជាព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គជ្រុងយាងចេញមកពីបាងកករួចឡើងសោយរាជ្យបន្តក្នុងឆ្នាំ ១៨៥៦ ។

ថ្ងៃទី ១១ សីហា ១៨៦៣ ក៏មានការចុះហត្ថលេខាព្រមព្រៀងគ្នាទាំងបារាំងនិងខ្មែរ អនុញ្ញាតឲ្យបារាំងចូលមកជួយការពារឧបត្ថម្ភទំនុកបម្រុង ។ បន្ទាប់ពីពេលនោះមក រក្សាប្រកបដោយសុខុមាលភាព រៀបចំស្រុកទេសតាមទីបែបសម័យទំនើបបានត្រូវព្រះបាទនរោត្តមទទួលយកមកអនុវត្តទាំងស្រុង។

ដូច្នេះ ចាប់តាំងពីបារាំងចូលមកជួយការពារឧបត្ថម្ភទំនុកបម្រុង ពីឆ្នាំ ១៨៦៣ ដល់ឆ្នាំ ១៩៥៣ ក្នុងរយៈពេល ៩០ ឆ្នាំ នាំមកឲ្យប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរនិងប្រទេសកម្ពុជានូវសណ្តាប់ធ្នាប់ រក្សាប្រកបដោយសុខុមាលភាព រៀបចំស្រុកទេសតាមទីបែបសម័យទំនើបបានត្រូវព្រះបាទនរោត្តមទទួលយកមកអនុវត្តទាំងស្រុង។

ការរួមរស់ជាមួយគ្នា ទាំងបារាំងនិងខ្មែរ ក្នុងរយៈពេល ៩០ ឆ្នាំនេះ មិនមានឧប្បត្តិហេតុអ្វីកើតឡើងជាធំដុំទេ ។ ក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ គេអាចកត់ត្រាជាប់ជានិច្ចថាជាមិត្តដ៏ល្អទៅវិញទៅមក។

ជំពូកទី ២

- *យួនចាប់ផ្ដើមរុករានប្រទេសជិតខាង!
- *ហូ-ជីមីញបង្កើតបក្សកុម្មុយនិស្តស្ដាំចិន!
- *យួនបង្កើតពួកទៀតមិញ និងបង្កើតខ្មែរទៀតមិញ!
- *សន្និសីទហ្សឺណែវបញ្ចប់សង្គ្រាមស្ដាំចិន!
- *យួនចងពុះប្រទេសខ្មែរជាពីរចំណែក !
- *យួនហាណូយបង្កើតទៀតកុង!

-យួនចាប់ផ្ដើមវាយលុកប្រទេសជិតខាង

បារាំងគ្រប់គ្រងស្ដាំចិន ដូចជាប្រឆាំងទិព្វទប់យួន មិនឲ្យដើរឈ្លានពានប្រទេសជិតខាងអស់រយៈពេល ៦៥ ឆ្នាំ ។

ស្រាប់តែនៅឆ្នាំ ១៩២៥ មានយួនម្នាក់ឈ្មោះ ឡុង-អាឃគួក ប្រែឈ្មោះជា ហូជីមីញ ចាប់ផ្ដើមបង្កើតបដិវត្តន៍ទៀតណាម ។ លុះដល់ឆ្នាំ ១៩២៩ ហូ-ជីមីញ ក៏ផ្ដើមប្រឌិតឲ្យទៅជា បក្សកុម្មុយនិស្តទៀតណាម) ។

ហូ-ជីមីញ ដុះគំនិតលោភលន់ ចង់វាតទីយកទឹកដីកម្ពុជាប្រកាម កម្ពុជាកណ្ដាល និង លាវ ។ គឺ ដោយសារមូលហេតុនេះហើយ ទើបវាបង្កើតបក្សកុម្មុយនិស្តស្ដាំចិន នៅថ្ងៃទី៣ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៣០ ។

ដើម្បីសម្រាលបន្ទុករបស់វា វាត្រូវតែញុះញង់ឲ្យខ្មែរបែកបាក់គ្នា រួចហើយខ្ចីដីខ្មែរច្បាំងជាមួយខ្មែរ ។

ដូច្នេះ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៣៥ ហូ-ជីមីញ សុំជួបលោកស៊ីង-ង៉ុកថាញ់ ។ វានិយាយទន់ភ្លន់បបួលលោក សុំលោករួបរួមធ្វើការជាមួយយួន ដើម្បីបង្កើតចលនាតស៊ូរំដោះស្ដាំចិនពីនិមបារាំង ។ លោកស៊ីង-ង៉ុកថាញ់ជាខ្មែរប្រកាម លោកស្គាល់ច្បាស់នូវកលល្បិចក្រឡិចក្រឡួចក៏ក្រខ្វក់របស់យួន តែដល់តែងតែមានជាបញ្ហាស៊ីបណ្ដោយ ។ ពេលនោះលោកឆ្លើយយ៉ាងខ្លីថា ទៀងយួនត្រូវយួនដោះស្រាយដោយខ្លួនឯងចុះ ចំណែកទៀងយួនត្រូវទុកឲ្យខ្មែរដោះស្រាយដោយខ្លួនឯង ។

នៅថ្ងៃទី ៩ មីនា ឆ្នាំ ១៩៤៥ ជប៉ុនចូលលុកលុយឱ្យបង្កើតស្ដាំចិនមួយរយៈ ។ ហូ-ជីមីញ ឆ្លៀតយកឱកាសដ៏ល្អនេះ ប្រកាសទៀតណាមឯករាជ្យនៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៤៥ រួចបង្កើតរណសិរ្សទៀតណាមឯករាជ្យសម្ព័ន្ធភាព ហៅកាត់ថា ទៀតមិញ ។ ហូ-ជីមីញចាប់ផ្ដើមបញ្ចេញសកម្មភាពជា

លំដាប់លំដោយគោលបំណងទី ១ មានរៀបចំគ្រោងការណ៍ទុកជាស្រេច ។ បើពេលណាបារាំងត្រូវបាន
ចាញ់ត្រូវថយចេញពីឥណ្ឌូចិន យួនត្រូវតែខិតខំយកទឹកដីកម្ពុជាប្រកាសឲ្យបានឆាប់ជាងគេទី ២ ។

ដូច្នេះចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៤៥ យួនហាយឡ្យៈព្រះព្រាហ្មណ៍ខ្លីដ៏យួនខាងត្បូង ឲ្យលោតសម្លាប់កម្ពុជា
ឲ្យស្ថានីយ៍កម្ពុជាប្រកាស ជាពិសេសពួកអ្នកចេះដឹង ញ៉ាំងឲ្យខ្លាច ក៏នាំគ្នាសាត់ចោលស្រុកចោល
ទឹកដីទុកឲ្យវា ។ វាប្រើសង្គ្រាមក្តៅ ។ ហ្វីមីញ៉េនីលកណ្តាមួយជំហានម្តងៗ កម្ពុជាខ្លីមួយផ្នែក
ម្តងៗ តាមគម្រោងការណ៍របស់វាដែលមានព្រាហ្មណ៍ទុកមកជាស្រេច ។

មើលចុះ! នៅប្រទេសកម្ពុជាកណ្តាល យួនចាត់ការប្រើសង្គ្រាមត្រជាក់ ដូច្នេះ ក្នុងខែកញ្ញា
ឆ្នាំ ១៩៤៥ ដដែល ហ្វីមីញ៉េនីប្រជាបញ្ជូន**បូជ្ឈយ**ចូលមកកាន់ប្រទេសកម្ពុជា ដោយយកលេសថា យួន
ស្ម័គ្រចិត្តចូលមកជួយខ្មែរដេញបារាំង ។ បូជ្ឈយចាប់តាំងមូលដ្ឋាននៅខេត្តនានាដូចជា **មណ្ឌលគីរី**
រតនគីរី កោះកុង សៀមរាប បាត់ដំបង និង តំបន់និរតីទិស ។

កាលណោះបូជ្ឈយស្ថិតនៅក្នុងទីព្រៃជ្រៅ វាចាប់ផ្តើមទាក់ទងក្រុមបាទីស្ត ទាក់ទងឲ្យស្ត
ខ្មែរក្រហម នៅតាមជនបទ និង ទីប្រជុំជន ទីព្រៃភ្នំឆ្ងាយដាច់ស្រយាល ។ វានិយាយទន់ភ្លន់ផ្អែមល្ហែម ។
វាខំឃោសនាកុហកថា បូជ្ឈយស្ម័គ្រចិត្តចូលមកស្លាប់ជាមួយខ្មែរ ដើម្បីវាយដេញបារាំង ។

វាដែលធ្វើការស្របគ្នាជាមួយក្រុមខ្មែរឥស្សរៈ ដែលកំពុងប្រឆាំងតទល់ចំពោះបារាំង
ដើម្បីទាមទារឯករាជ្យជូនប្រទេសកម្ពុជា ។

ឆ្លៀតពេលនោះវាបញ្ជូនបាទីកូនរបស់វាគ្រប់ផ្ទុកចូលកាន់ប្រទេសកម្ពុជា ។ ក្រុមបាទីកូន
នោះខំរៀនសូត្រឲ្យស្គាល់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយភូមិសាស្ត្រ ។ ស្គាល់ច្បាស់ផែនទីទីព្រៃព្រឹក្សាក្នុង
ប្រទេសខ្មែរ ។ ផ្នែកចិត្តសាស្ត្រ វាខំរៀនសូត្រឲ្យស្គាល់ចិត្តគំនិត និងចំណុចខ្សោយរបស់
ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរចាប់តាំងពីអ្នកស្រុកទីព្រៃភ្នំ អ្នកស្រែចម្ការជនបទ មេទាហាន នាមីនខ្មែររហូតដល់
នាមីនក្នុងវាំង ។ ល ។ វាខំដកស្រង់ការពិសោធន៍នានា ។ វាតាំងខ្លួនល្អណាស់ សូម្បីតែជីស្លឹកទ្រីត
ម្តេចរបស់ខ្មែរ ក៏វាមិនប៉ះពាល់ឡើយ ។ **ខ្ជបខ្ជមដោយkhmerhelpkhmer**

អរគុណចំពោះស្នាដៃដ៏បុព្វបុរសដែលបន្សល់ទុកឯកសារឲ្យកូនខ្មែរជំនាន់ក្រោយបានសិក្សា
អរគុណចំពោះទេវសាយ<http://lybunlin.wordpress.com>ចុះផ្សាយអង្គការជាននណា?